

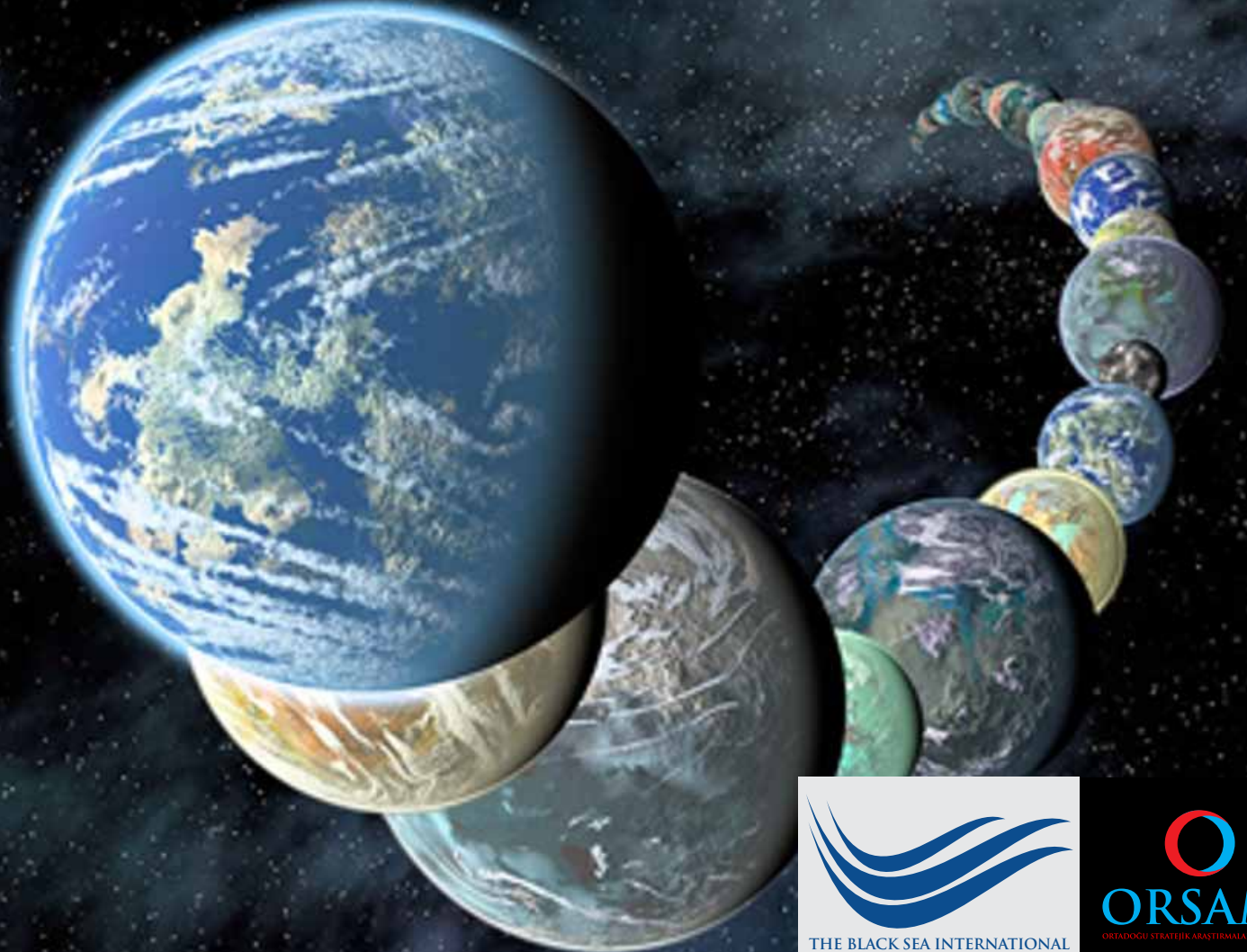
“ÜÇÜNCÜ DALGA”: POSTMODERNİZMİN JEOPOLİTİĞİ

“THE THIRD WAVE”: GEOPOLITICS
OF POSTMODERNISM

ТРЕТЬЯ ВОЛНА: ГЕОПОЛИТИКА
ПОСТМОДЕРНИЗМА

CENTER FOR MIDDLE EASTERN STRATEGIC STUDIES
ORTADOĞU STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

THE BLACK SEA INTERNATIONAL CENTER FOR RESEARCH AND DIALOGUE

“ÜÇÜNCÜ DALGA”: POSTMODERNİZMİN JEOPOLİTİĞİ

“THE THIRD WAVE”: GEOPOLITICS OF POSTMODERNISM

ТРЕТЬЯ ВОЛНА: ГЕОПОЛИТИКА ПОСТМОДЕРНИЗМА

**ORSAM Rapor No: 131
The Black Sea International Rapor No: 26**

Kasım 2012

ISBN: 978-605-4615-28-5

Ankara - TURKEY ORSAM © 2012

Content of this report is copyrighted to ORSAM. Except reasonable and partial quotation and exploitation under the Act No. 5846, Law on Intellectual and Artistic Works, via proper citation, may not be used or re-published without prior permission by ORSAM. Assessments expressed in this report reflect only the opinions of its authors and do not represent the institutional opinion of ORSAM.

ORTADOĞU STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Tarihçe

Türkiye’de eksikliği hissedilmeye başlayan Ortadoğu araştırmaları konusunda kamuoyunun ve dış politika çevrelerinin ihtiyaçlarına yanıt verebilmek amacıyla, 1 Ocak 2009 tarihinde Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM) kurulmuŐtur. Kısa sürede yapılanan kurum, çalışmalarını Ortadoğu özelinde yoğunlaŐtırmıŐtır.

Ortadoğu’ya Bakış

Ortadoğu’nun iç içe geçmiş birçok sorunu barındırdığı bir gerçektir. Ancak, ne Ortadoğu ne de halkları, olumsuzluklarla özdeşleştirilmiş bir imaja mahkum edilmemelidir. Ortadoğu ülkeleri, halklarından aldıkları güçle ve iç dinamiklerini seferber ederek barıŐçıl bir kalkınma seferberliği başlatacak potansiyele sahiptir. Bölge halklarının bir arada yaşama iradesine, devletlerin egemenlik halklarına, bireylerin temel hak ve hürriyetlerine saygı, gerek ülkeler arasında gerek ulusal ölçekte kalıcı barıŐın ve huzurun temin edilmesinin ön şartıdır. Ortadoğu’daki sorunların kavranmasında adil ve gerçekçi çözümler üzerinde durulması, uzlaŐmacı inisiyatifleri cesaretlendirecektir. Sözkonusu çerçevede, Türkiye, yakın çevresinde bölgesel istikrar ve refahın kök salması için yapıcı katkılarını sürdürmelidir. Cepheleşen eksenlere dâhil olmadan, taraflar arasında diyalogun tesisini kolaylaŐtırmaya devam etmesi, tutarlı ve uzlaŐtırıcı politikalarıyla sağladığı uluslararası desteği en etkili biçimde değerlendirebilmesi bölge devletlerinin ve halklarının ortak menfaatidir.

Bir Düşünce Kuruluşu Olarak ORSAM’ın Çalışmaları

ORSAM, Ortadoğu algımasına uygun olarak, uluslararası politika konularının daha sağlıklı kavranması ve uygun pozisyonların alınabilmesi amacıyla, kamuoyunu ve karar alma mekanizmalarına aydınlatıcı bilgiler sunar. Farklı hareket seçenekleri içeren fikirler üretir. Etkin çözümler önerileri oluşturabilmek için farklı disiplinlerden gelen, alanında yetkin araŐtırmacıların ve entelektüellerin nitelikli çalışmalarını teşvik eder. ORSAM; bölgesel gelişmeleri ve trendleri titizlikle irdeleyerek ilgililere ulaŐtırabilen güçlü bir yayım kapasitesine sahiptir. ORSAM, web sitesiyle, aylık Ortadoğu Analiz ve altı aylık Ortadoğu Etütleri dergileriyle, analizleriyle, raporlarıyla ve kitaplarıyla, ulusal ve uluslararası ölçekte Ortadoğu literatürünün gelişimini desteklemektedir. Bölge ülkelerinden devlet adamlarının, bürokratların, akademisyenlerin, stratejistlerin, gazetecilerin, işadamlarının ve STK temsilcilerinin Türkiye’de konuk edilmesini kolaylaŐtırarak bilgi ve düşüncelerin gerek Türkiye gerek dünya kamuoyuyla paylaşılmasını sağlamaktadır.

Vladimir Karyakin

Emekli albay, askerî ilimler doktoru, Rusya Stratejik Araştırmalar Enstitüsü uzmanı. Rusya Stratejik Görevler Birliği, Moskova'daki 27. Merkezi İlmî Araştırmalar Enstitüsü ve SSCB Askerî Hava Kuvvetleri'nde görev yaptı. Uzun bir süre boyunca nükleer silah kullanımının verimliliği konusunu araştırdı. Günümüzde savunma siyaseti, askerî darbeler, silahlı mücadelenin Şekil ve metotları, Rusya Federasyonu'nun çıkarları çerçevesinde Orta ve Yakın Doğu ile Orta Asya'daki gelişmeler gibi konular üzerinde çalışmaktadır. *Yakın ve Orta Doğu'nun Jeopolitik Dinamiği ve Günümüz Dünyasındaki Jeopolitik Dinamikte ABD'nin Askerî Siyaseti ve Stratejisi* adlı iki kitabı dâhil olmak üzere otuza yakın çalışması yayımlanmıŐtır.

TAKDİM

SSCB'nin yıkılışı, modern tarihimizin en önemli olaylarından biri olmuştur. SSCB ve Doğu Blok'unun yıkılmasından sonra dünya haritası yeniden yapılandırılmış, yeni ülkeler söz konusu haritaya adlarını yazdırmış, iki kutuplu dünya düzeni, tek kutuplu dünya düzenine dönüşmüş, ülkeler artık çok farklı tehditlerle karşı karşıya kalmışlardır. SSCB'nin dünya terminolojisine kazandırdığı glasnost, perestroyka gibi kelimeler de artık anlamını yitirmiş, “yönetilebilir demokrasi”, “renkli devrim” gibi yeni terminolojiler, uluslararası terminoloji sözlüklerinde yerlerini almışlardır. Yine gerek günlük gazetelerde gerekse de ilmi çalışmalarda medeniyetler çatışması, modernizm ve postmodernizm, jeopolitik önem, postmodernizmin jeopolitiği gibi terimlere artık eskiye nazaran çok daha sık rastlıyoruz.

ORSAM olarak daha önce de yazı ve raporlarını yayımladığımız V. Karyakin'in, Üçüncü Dalga: Postmodernizm'in Jeopolitiği adlı elinizdeki bu çalışmasında bütün bu konuları ayrıntısıyla ele almaktadır. V. Karyakin, ORSAM'ın sıkı işbirliği içerisinde bulunduğu Rusya'nın en önemli stratejik araştırma merkezlerinden RİSİ'nin önde gelen uzmanlarından biridir. Özellikle son dönemde tüm hızıyla gelişen Türk-Rus münasebetleri dolayısıyla Rus araştırmacılarının yeni dünya düzeni ile ilgili düşünceleri Türkiye için büyük önem arz etmektedir. Biz de buna istinaden söz konusu görüşleri siz değerli okuyucularımızla paylaşmaya gayret ediyor, bu raporun büyük ilgiyle okunacağını ümit ediyoruz.

Doç. Dr. Hasan Ali Karasar
Black Sea International Koordinatörü

Hasan Kanbolat
ORSAM Başkanı

İçindekiler

Takdim	4
Giriş	7
“Üçüncü Dalga” Jeopolitik Görüşünün Kökeni	8
“Üçüncü Dalga” Jeopolitik Kavramının Araştırma Araçları	8
“Üçüncü Dalga” Jeopolitik Kavramının Paradigmaları	11
Sonuç.....	13

Hazırlayan: Vladimir Karyakin

“ÜÇÜNCÜ DALGA”: POSTMODERNİZMİN JEOPOLİTİĞİ

Giriş

Dünya toplumu, şu anda postmodern uygarlığın sistem krizi olarak temsil edilen sürekli bir kriz çağına girmiş bulunmaktadır. Rus muhalefetinin protesto gösterileri ve Sovyet sonrası gerçekleştirilen “renk devrimleri” olarak adlandırılan Ortadoğu ve Kuzey Afrika’daki devrimlerdeki sosyopolitik eğilimler, modern dünyanın siyasi dönüşüm süreçlerinin incelenmesi için yeni bir araç takımı geliştirme gibi gerçek bir sorunu ortaya koymaktadır. Bu koşullarda, günümüzdeki bu mesele sadece devletlerarası ilişkiler açısından değil, küreselleşmiş dünya ile yakından bağlantılı olan devletlerin kendi içlerindeki durum açısından da sorun teşkil etmektedir. Uluslararası güvenlik ve devlet güvenliğine ilişkin tehditlere yönelik uygun ortam Orta Asya, Yakın ve Ortadoğu ile Afrika kıtası gibi geniş topraklardaki bölgesel, demografik, dini, ekolojik, gıda ve su sorunlarının daha da kötüleşmesinin altında yatan “kontrollü kaos”, “yumuşak güç” stratejileri ve “dolaylı eylemler” gibi teknolojilerin kullanımıyla meydana gelmektedir.

İnsani ve siyasi felaketleri çoğunlukla kabullenilen toplumsal süreçlerin giderek artan ekleninin arka planına bakacak olursak, siyasi bilimlerin “evrilmediğini, daha ziyade kendi etrafında daireler çizdiğini” görmek gerekir. “Bu ‘yerinde sayma’ durumu; doğa, matematik ve mühendislik bilimleri gibi diğer bilim alanla-

rındaki gözle görülür ilerlemeyle kıyaslandığında farklılığı göze çarpmaktadır. Matematik ve doğa disiplinleri, birikmiş bilginin iyice öğrenilmesi gerektiğini ve pratik amaçlar için uygun olduğunu öne sürmektedir. Başta siyasi bilimler olmak üzere, sosyal bilimler birbiriyile çelişen ya da birbirini yok sayan bakış açılarını ve kavramları ileri sürmektedir.

R. Collins’in de belirttiği gibi¹, toplumsal bilimlerde birikmiş bilgi popüler değildir. Siyasi ve toplumsal bilimlerde bilgi şu alt kategorilere ayrılır: ayrı bir araştırma kurumu içinde elde edilmiş ve bu bilim topluluğunun dışında tanınmayan “özel birikim”; hiçbir bilimsel topluluğun tanımaması sonucu “kayıp birikim”; ve çeşitli alanlardan elde edilen sonuçlar ve bu şekilde algılanıp kabul edilmeyen temel benzerliklere sahip “kabul edilmeyen disiplinlerarası entegre birikim”. Bu nedenle modern siyasi bilim ve jeopolitiğin, tarafsız bilgi elde etmeyle değil, birbiriyle mücadele eden çeşitli görüşleri bir araya getirip çoğunlukla birbirini çürütmeyle ilgili olduğu sonucuna varırız.

Bu etkenler, modern jeopolitikteki temel yaklaşımları değiştirme, belirli bir bilimsel alanın gelişimindeki durağanlığın üstesinden gelmek ve tam gelişmiş bilimsel bir statü kazanılmasını gereken yeni bir jeopolitik kavramı teşvik etmek üzere birikmiş bilgiye ilişkin bir envanter oluşturma gerekliliğinin çerçevesini oluşturmaktadır.

“Üçüncü Dalga” Jeopolitik Görüşünün Kökeni

Söz konusu sorunların çözümü, V.S. Styopin’in çok sayıdaki karşıt güçler ve tutarsız faktörler ile kompleks sistemlerdeki süreçlerin doğrusal dışa dönüklüğünü reddetmeyi öne sürdüğü post-klasik olmayan yaklaşım alanında yatmaktadır.¹ Son yirmi yıldır meydana gelen birtakım “renk” devrimlerine rağmen, Karaganov bu soruna daha yeni işaret ederken şunu kaydetmiştir: “Halkların siyasi ve sosyal varoluş alanlarında insanlık tarihinin hız ve ölçek bakımından eşi benzerine tanık olmadığı değişim, uluslararası idari kurumların eski sistemlerindeki bozulma geçmişleriyle Ortadoğu ve Kuzey Afrika’nın siyasi haritasındaki değişim ve kaynaklar için mücadelede sonraki turun yayılması, ekonomi ve bilginin süregelen küreselleşmesi, ‘fikri boşluğu’ artırmakta ve bu da dünyayı eski siyasi kuramlar çerçevesinde anlayıp analiz edememize yol açmıştır”²

Post-klasik olmayan yaklaşım jeopolitik alanda geniş ufuklar açmaktadır.³ Dış etkilere açık olduğu için sosyopolitik sistemleri araştırmayı, ve insanların bilinçlerini kontrol etmek için siyasi ve bilişim teknolojilerin uygulanmasıyla ortaya çıkan toplumsal düzensizlik ve kaos ortamında işlerlik kazandırmayı mümkün kılar.⁴ Bize göre, jeopolitik kalkınmanın söz konusu gidişatına hiçbir alternatif yoktur. Modern jeopolitik trendler üzerinde çalışma yürüten siyaset bilimciler Laplas-Newtoncu determinizm ile doğrusal dışa dönük süreçlere dayalı uluslararası ve sosyopolitik sorunların araştırılmasında geleneksel metotların yetersiz kaldığını nihayet kabul etmişlerdir.

Küreselleşme geçmişine sahip küresel ve bölgesel siyasetin önde gelen aktörleri arasındaki ulusal çıkarların ve çelişkilerin karmaşık keşimleri, uluslararası şirketlerin politikaları, bankalar, etkili fonlar ve sivil toplum örgütleri beraberinde terör ağları ve uyuşturucu tüccarları da jeopolitik sorunların araştırılmasında yeni kavramsal yaklaşımlar geliştirmek için dünya dinamiklerinin esas temellerini yeniden gözden geçirmeye itmektedir.

Jeopolitiğin gelişim evreleri (klasik, neo klasik ve post-neo klasik) ile Toffler’in insanoğlunun gelişim dalgaları (tarım, sanayi, sanayi sonrası devirler) arasındaki ilişkiyi dikkate aldığımızda, söz konusu kavramın adı ile E.Toffler’in “Üçüncü Dalga” adlı bilindik eseri arasındaki bağlantıdan söz etmek gerekir.⁵

“Üçüncü Dalga” (“Kavram” olarak) jeopolitik kavramı, uluslararası ilişkilerdeki şu sorulara yanıt bulmaya uygundur:

- Devleti parçalamak adına “Yumuşak Güç” ve “Dolaylı Eylem” stratejilerinin kullanılması, bilgi ve siyasi yüzleşme altında devlet egemenliğini koruma yolları;
- Büyük ve bölgesel güçlerin hakimiyetini koruma ve liderlik tahsisine ilişkin şekil ve yöntemler;
- Uluslararası ilişkiler ve yeni küresel düzenin modern dönüşümlerindeki başlıca trendler ve itici güçler;
- Çeşitli güç merkezlerinin rekabeti hâlinde ulusal ve uluslararası güvenliğin sürekliliği için yol ve yöntemler.

Ne var ki söz konusu hedeflere rağmen bu kavram çerçevesindeki incelemede ortaya konan bir dizi sorun belirsizliğini korumaktadır. Bunun sebebi ise siyasi yaşamın, söz konusu kavramın incelemesindeki sorun döngüsünü sürekli gözden geçirme ihtiyacı yaratan yeni toplumsal ve siyasi gerçekler ve etkenlerin öngörülemez bir biçimde ortaya çıkışıyla nitelendirilmesidir. Dolayısıyla kavramın sınırları, belli bir bölge veya ülkenin kalkınmasında mevcut ve artan tehdit ve trendlere bağlı olarak kaçınılmaz bir değişim gösterecektir.

“Üçüncü Dalga” Jeopolitik Kavramının Araştırma Araçları

Kavramın temelini oluşturan araştırma araçları arasında şunlar sıralanabilir:

1. Zaman birimindeki sosyopolitik sistemlerin gelişimini ortaya çıkarmak ve incelemek adına uluslararası ilişkileri tüm karışıklıkları

ve çeşitlilikleri içinde incelemeye olanak sağlayan sistem-dinamiği yaklaşımı.⁶

2. Sosyal düzensizlik dinamikleri ve "kontrol-lü kaos" koşullarında sosyopolitik sistemlerin araştırma metotlarının evrilmesi.

3. Jeopolitik durumun başlangıcı ve geri çevrilmez gelişiminden önce sosyopolitik sistemlerdeki evrim trendlerine yönelik tedbirli öngörü için "ileriye yönelik kontrol" ilkesinin gerçekleştirilmesi amaçlı genetik algoritmaların temeline dayalı evrim modellemesi. Bu ise uluslararası çevrelerin "ön" kontrolünü gerçekleştiren sistemlerdeki geribildirim bağlantısının dahil edilmesiyle gerçekleştirilebilir. Bu döngü ise de sistem gelişimindeki elverişsiz eğilimlerin ilk ortaya çıktıkları evrelerde sistemdeki sapmaların iyileştirilmesi prensibiyle çalışmaktadır.

4. Neo klasik sonrası jeopolitikte önemini kaybetmemiş geleneksel bilimsel depodan devralınan karşılaştırmalı devletlerarası araştırmalar. Analiz için önemli bir dizi etkenin kıyaslanmasıyla, mevcut jeopolitik koşulları yansıtan dünya politikasının siyasi konularının jeopolitik potansiyellerinin temel parametrelerini detaylı bir biçimde analiz etmek mümkündür.

Kavramın işlevlerine baktığımızda, insani bilimlerin analiz edilmesi konusunda ortak bir zorluk olan tahsisin belli bir kompleks yapıya sahip olduğunu da göz önünde bulundurmamak gerekir, zira gerçek hayattaki işlevleri saf bir bakış açısıyla sunulamaz.

Ne var ki, bu işlevleri şu şekilde alt bölümlere ayırmak mümkündür: genel-teorik planda siyasi bilimin akademik bir dalı ile çalışan gno-seolojik; askeri-siyasi, ekonomik, demografik ve etnik- mezhebi koşulların analiz ve tahminine yönelik prognostik; ve dünya politikası aktörlerinin çok taraflı etkileşiminin koşullarına ilişkin sosyo-politik süreçlerin yönetimi konusunda siyasi liderler için tavsiyelerin gelişimini amaçlayan idari işlev.

Kavramın akademik boyutunun esas görevi belli bir öngörü anlayışı için jeopolitik durumun gelişimine dair çeşitli etken ve eğilimleri arasındaki sebep-sonuç ilişkisini ortaya koymak ve incelemektir. Bu tip araştırmaların amacı; tutarlı yapıları olduğu kadar farklı tür-lü çatışma ve çelişkilerin ortaya çıkma nedenleri, ayrı devletlerin hegemonyası ve liderliğine yönelik istek, işbirliği kaynakları ve itici güçleri beraberinde uluslararası bir durumun gelişimine ilişkin istikrarlı eğilimleri de ortaya çıkarmaktır.

Kavramın prognostik işlevi ise ülkelerin ve bölgelerin sosyopolitik gelişiminin karakterini ve eğilimlerini, farklı ülkelerin bölgesel ve iç durumundaki benzerliğin nicel yöntemleri temelinde inceler; bu da küresel ve bölgesel siyasi eğilim ile süreçleri ortaya çıkarmaya ve anlamaya olanak sağlamaktadır. Bu arada araştırmacı nesnel ve öznel bilgileri, resmi istatistik verileri, siyasi liderlerin amaç ve niyetleriyle ilgili yayınları, dünya ve bölge politikalarındaki çeşitli konulara ilişkin faaliyetleri ele alır. Öznel bilginin değeri oldukça büyüktür, zira siyasi liderlerin kişiliğini ortaya koyar, jeopolitik süreçlerin psikolojik yanını tahmin etmeye olanak tanır, devlet yönetimdekilerin, siyasi liderlerin, siyasi süreçlere katılan toplumdaki dini ve etnik grupların aklındaki siyasi ve toplumsal koşulların gelişiminde nesnel eğilimlerin yansımadaki yeterlilik düzeyine dair tahminde bulunmayı mümkün kılar.

Sonuç itibarıyla prognostik işlev siyasi liderlerin hareketleri ile jeopolitik koşullarının tahminine dayanarak temel jeopolitik süreçlere ilişkin eğilimleri yeterli düzeyde yansıtmayı mümkün kılmaktadır. Bu bakımdan jeopolitik durumun sürekli gözetim altında tutulması özel bir öneme sahiptir.

Kavramın idari işlevi ise ilk ikisinin sonucu olarak ortaya çıkar. Politika kararlarının detaylandırılması için siyasi liderlere gerekli bilgileri sağlamayı amaçlar.

Genel anlamda “Üçüncü Dalga” jeopolitiğinin temel görevi, gelişim dinamiklerini ve trendlerini açığa çıkarmak adına sosyopolitik süreçlerin evrimini araştırmaktadır.

Kavramın konu alanları şunları içermektedir:

- Modern yayılcılık metotları, formları ve yapısı;
- Devleti parçalama teknolojileri, insan bilincinin ve insanların ulusal, kültürel ve dini kimliklerinin değişime uğraması;
- Jeopolitik potansiyeller ve uluslararası ilişkilerin dünya düzenindeki devletlerin statüsüne etkisi;
- Askeri-siyasi engeller, birlikler, devletlerin oluşumu, genişlemesi ve düşüşüne tol açan etkenler;
- Jeopolitik etki ve gücün bölgesel ve dünya merkezleri arasındaki işbirliği ve rekabet ilişkilerini belirleyen etkenler.

Kavrama ilişkin tanımlar kaos teorisi, benlik organize sistemleri ve sosyopolitik dinamiklere yönelik neo-klasik sonrası yaklaşım gibi bilimsel bilgi alanlarına olan ilgi dolayısıyla mantıksal bir kanıtlama, genelleme ve işbirlikçi yaklaşım bakımından geleneksel jeopolitikteki mevcut tanımlara göre farklılık göstermektedir. Bu ise kavrama ait tanımların sosyolojik, gerçek ve doğa bilimleri kriterlerine göre birçok grupta incelenmesini beraberinde getirir:

1. Kavramın sosyolojik tanımı ekonomik, yasal, kültürel ve dini etkenlerin siyasi sistemlerin gelişimi üzerindeki etkisini yansıtır ve çıkarlarını arttırmada siyasi ve toplumsal hareketlerin olduğu kadar bazı ülke ve koalisyonlarını rakip olarak görür.

2. Kavramın gerçek tanımına ise zaruri kaynakların bulunması, muhafazası ve kullanıma yönelik bir dizi eylemle ifade edilen bilimsel öğretisi olarak jeopolitiğin temel ilkesini açığa çıkararak yön verilmiştir. Jeopolitiğin “zaruri” tanımı uluslararası ve devlet yapılarının işleyişi yoluyla jeopolitik kavramını açıklayan,

jeopolitik etkide otoriteyi somutlaştıran kurumsal tanımlar yoluyla desteklenmiş önemli niteliğini yansıtır. Bu açıdan bakıldığında kavram, siyaseti çatışma ve zıtlıkların çözülmesinde devletlerin veya sosyopolitik grupların faaliyetleri olarak görmektedir. Modern uluslararası ilişkiler temelinde çatışmanın eşliğine geldiğinde denge kurma prensibi bulunmaktadır.

Söz konusu kavramın “dalga” yorumlamasına geri döndüğümüzde, jeopolitiğin ilk dalgasının bir bölgede yaşayan halkların psikolojisini ve karakterini tanımlayan “jeofizik alandaki kişi” ile örtüştüğü görülür. Jeopolitikteki ikinci dalga ise, düşmanca ideolojik sistemlerin karşıtlık koşullarında yaşayıp çalışan “ideoloji insanı” ile örtüşmektedir. Üçüncü dalga ise küresel enformasyon, ekonomik ve ekolojik alanlarda yaşayıp çalışan, ve “Arap Baharı” ile bir dizi “Renk Devrimi” süresince sosyopolitik süreçlerde etki sahibi olan “bilgi çağı insanı” ile örtüşmektedir.

3. Doğa bilimleri tanımları kavramın eylemde bulunan, teleolojik ve sistem tanımlarıyla belirlenmiştir. Eylem tanımları jeopolitik süreçlerin sinerjetik karakteri toplumsal kaos ve düzensizlik durumlarında sosyopolitik sistemlerin dinamiklerini ve modern siyaset ve bilgi teknolojilerinin uygulamasına açıklama getirir. Bu tanımlar jeopolitiği iç ve dış politikanın detaylandırılması için siyasi liderler tarafından kullanılan sosyopolitik süreçlerin simülasyonuna ilişkin matematiksel yöntemlerin kullanımıyla jeopolitik koşulların tahmini ve denetleme süreci olarak nitelemektedir.

Jeopolitiğin teleolojik tanımı, jeopolitiği bu alandaki konularda çözüm bulmaya ilişkin siyasi idare faaliyeti olarak görmektedir. Bu noktada şu yapıcı anı belirtmek gerekir: belli amaçlara ulaşmak için toplumsal grupların, siyasi partilerin, toplumsal hareketlerin, devletlerin ve derneklerin ortak bilinç ve maksatlı faaliyetlerinde belirttikleri uluslararası ve devletlerarası siyasetin kolektif yapısını bir araya getirme gerekliliği. Söz konusu bakış

açısı, özellikle toplumdaki tek bir bireyin bile rol ve öneminin ulus çapına yayıldığı muhalif ve ayrılıkçı hareketler, “halk ayaklanmaları” ve herhangi bir “renk” devrimi şeklinde kendini gösteren toplumsal düzensizliğin artması bakımından doğrudur.

Yukarıda bahsi geçen kavram tanım sistemi hakkında bir genelleme yapacak olursak, temel tanımını biçim olarak post-klasik olmayan ve içerik olarak sinerjetik şeklinde bilimsel bir bilgi alanı olarak formüle etmek mümkün ve bu formülasyon sosyopolitik ilişkileri, jeopolitik alanların örgütlenmesi ve asimilasyonu; küreselleşme koşullarında psikolojik ve siyasi teknolojilerin, bilginin, askeri veya ekonomik gücün kullanımıyla askeri-politik ve ekonomik hakimiyet ile liderliğin kurulması için kaynakları ifade eder.

“Üçüncü Dalga” Jeopolitik Kavramının Paradigmaları

“Paradigma”, T. Kuhn’un “Bilimsel Devrimlerin Yapısı”(The Structure of Scientific Revolutions)⁷ adlı kitabında tanıttığı felsefe ve sosyolojideki en önemli kavramlardan biridir ve Kuhn bu eserinde söz konusu kavramı belli bir bilimsel alanın temeli olarak bilimsel topluluk tarafından algılanan bir dizi temel bilimsel kurulum, temsil ve nosyon olarak tanımlamıştır.

Jeopolitikte paradigma kavramı şu şekilde formüle edilmiştir: Paradigma, dinamikleri ve sosyopolitik süreçlerin evrimini belirleyen tüm önemli etkenler göz önüne alındığında modern dünyadaki devletler arasındaki varoluşsal ilişkileri araştırmak için değerli ve dünya görüşünün temellerini sağlama amaçlı tasarlanmıştır. Belli bir bilimsel kategorinin görevi gözlenebilir bir gerçek olgusunu ve eğilimlerini genellemek ve özünü çarpıtmadan bu gerçeğin kavramsal olarak daha çok yorumlanması için başlıca etkenleri seçmektir.

Jeopolitik paradigmalar, ulusal devlet, ideolojik, kültürel ve dini etkenleri içermektedir.

Şimdi ise jeopolitik olguya dinamik bir yaklaşımla eğilme zamanıdır. Modern jeopolitik paradigma kurumsal, ekonomik, ideolojik, kültürel, dini ve bilgi gibi jeopolitik alanların çeşitli yorumlamalarındaki değişimleri yansıtmalıdır. Paradigmalarındaki değişim bilimsel analiz metotlarını varsayan sosyopolitik objeler arasındaki ilişkilerin değişimidir.⁸

Jeopolitikte tam bir uyum henüz gözlenmemiştir. “Jeopolitik alanda yapılan onca çalışmaya rağmen hâlâ büyük bir eksik söz konusudur: Paradigmaların kesin olmayan şekilde sınıflandırılması. Bu ise hangisinin gerçek jeopolitik, hangi kavramların günümüz koşullarında yeterli ve hangilerinin bir kenara atılması gerektiğine ilişkin çeşitli anlaşmazlıklara yol açmaktadır.⁹

Söz konusu sorunları çözmeye çalışmak için bazı araştırmacılar jeopolitik yerine yeni paradigmaları formüle eden küresel çalışmalar koymaya devam etmektedirler. Dolayısıyla bir öncünün bu yöndeki çalışmaları insanoğlunun gelişim evrelerini yansıtan jeopolitik fikirlerin gelişim evrelerini ortaya koymaktadır:¹⁰

- 1. evre – klasik jeopolitik temelini oluşturan ve devletlerin siyasetinin coğrafi konumlarıyla belirlendiğini ileri süren yeraltı veya coğrafi alan paradigması. Buna göre başlıca jeopolitik aktör ulusal devlettir;
- 2. evre – revizyoniste göre jeopolitik, devlet ideolojisinin iki siyasi sistemdeki küresel muhalefetin farklı kamplara ait olduğunu yansıtan bir paradigmaya dayanmaktadır. Buna göre başlıca aktörler askeri-siyasi bloklardır;
- 3. evre – moderniste göre jeopolitik, küreselleşmenin ortaya çıkmasıyla jeo-ekonomi paradigmasına dayanır. Buradaki başlıca aktörler ise uluslararası şirketler, küresel finansal kurumlar ve küresel bilgi alanlarında çalışan siyasi sivil toplum yapılarıdır.

Söz konusu sınıflandırma yalnızca jeopolitik fikirlerin evrimini değil, aynı zamanda “Soğuk Savaş” döneminde Büyük Güçlerin jeopolitik yüzleşmelerinin yerini alan jeoekonomik alanın birleşmesiyle sonuçlanan ekonominin küreselleşmesiyle ifade edilen postmodern çağın özünü de doğru bir şekilde yansıtmaktadır.¹² Ancak jeo-ekonomi paradigması çok geçmeden XXI. Yüzyılın başındaki gerçekler karşısında yetersiz kalmıştır. 2008’de baş gösteren dünya ekonomisindeki sistem krizi, serbest piyasa ve liberalizm fikirlerini geçersiz kılmıştır. Batı’daki liberal fikirlerin itibari sarsılmış hâli, Z. Brzezinski’nin “Büyük Sataranç Tahtası”¹³ isimli kitabıyla daha da vahim bir hal almıştır. Brzezinski bu eserinde yakın gelecekte Amerika’nın liderliği ele almasının kaçınılmaz olduğunu belirtmiştir. Bu ise Rus siyasi topluluğunun, Avrasya’nın Batı’ya boyun eğmesine yönelik Atlantist ve Mondealist’in planları hakkında fikir sahibi olmalarını sağlamıştır.¹⁴

Böylece Amerika jeopolitiğinin atalarının çabalarıyla, burada “Ground and Idea” isimli eski jeopolitik paradigmanın yeniden canlanma süreci başlamıştır. Rus ulusal vatanseverler serbest piyasa, insanların ve sermayelerin dünya çapında serbest dolaşımını ileri bir seviyeye taşıyan küreselleşmenin başlıca toplumsal sorunları çözmediğinin altını çizmektedir. Son yaşanan “Arap Baharı” olaylarında görüldüğü gibi bu sadece daha kötüleşmesine yol açar. Küreselleşme, toplumların tabakalaşmasını devam ettirmekte ve sonuç olarak da toplumsal ağlardaki iletişim sayesinde toplum üyelerinin fikri seferberliğini arttırmakta ve bir toplumun bilgi şeffaflığı arka planında maddi ve kolektif ürünlerin dağıtımında adaletsizliğe ve yoksulluğa yol açmaktadır. Küreselleşme, başta doğal kaynaklardan mahrum olan ve dünyanın siyasi haritasındaki değişim

planlarının gerçekleşmesi sırasında mahvolmuş ülkeler olmak üzere, geri kalmış ülkelerdeki iş piyasasında milyonlarca insanı işsiz bırakmıştır.

Ekonominin küreselleşmesi ve dünyadaki bilgi-iletişim alanının oluşturulması, ulusal egemen devleti kültürel ve dini kimliklerini korumak isteyen ve ulusal toprak ve doğal kaynakların sahibi olarak kalmak isteyenler için neredeyse son sığınak hâline getirmiştir. Küreselleşmeye karşı koyma, paradigmaları ve ideoloji karışımını sözde “Modernist jeopolitik” küreselleşmelere direnen ideologlara dönüştürmüştür.

Bu bakımdan yazar, söz konusu Kavramın metodolojisine dayanarak temel paradigma ve Kavramın metodolojik araç takımının oluşumu için bir dizi ek paradigmayı da içine alan paradigma sistemini içerdiği gerektiğini düşünmektedir. Bu ise yeni jeopolitik yapının yazar versiyonunu da içine alan aşağıdaki tabloda formalize edilmiş bir halde sunulmaktadır.

Bütünüyle bakıldığında, söz konusu paradigma sisteminin klasik jeopolitikten kalan güç yayılmacılığı paradigmasını, klasik olmayan “Yumuşak Güç” paradigmasını, aynı zamanda devletlerdeki sosyopolitik kaos ve düzensizlik yönetiminin kurulması ve idaresi için bilgi-ağ teknolojilerini, ve devletlerin doğal, insani ve bölgesel kaynaklarını ele geçirme amacıyla her tür modern jeopolitik alanda etki kurmak adına dünya politikasındaki aktörlerin mücadelesinde ulusların milli, kültürel ve dini kimliklerinin değişime uğraması ile halkların bilinçleriyle oynama teknolojilerini de içine alan post-klasik olmayan jeopolitik paradigmaları da içine aldığı öne sürmek mümkün.

Tablo 1 Jeopolitik Paradigmaların oluşumuna yönelik iki yaklaşım

Klasik Versiyon	Yazar Versiyonu	
Jeopolitik Paradigma Evreleri Klasik Zemin (coğrafi determinizm) Revizyonist İdeolojiler («Soğuk Savaş» dönemindeki iki süper devletin muhalefeti)	Paradigmalar Güç Yayılmacılığı Devletlerin ve imparatorlukların uzun devirli Jeopolitik zirve - gelişim - düşüş süreçleri Güç muhalefeti ve İdeolojik yayılmacılık Askeri güç uygulamasının hariç tutulmadığı «Dolaylı Eylem» ve «Yumuşak Güç» stratejileri altında jeopolitik süreçlerin hızlı eğimi	Jeopolitik «dalgalar» İlk dalga - « Klasik Jeopolitik » İkinci dalga - « Klasik olmayan Jeopolitik »
Modernist Jeo-ekonomi (uluslararası şirketler ve sınırlar ötesi siyasi sivil toplum örgütleri liderliğindeki dünyanın küreselleşmesi)	Jeopolitik alanın tüm sahalarındaki her tür klasik olmayan Jeopolitik» yayılmacılık Devletlerin sosyopolitik sistemlerindeki toplumsal kaos ve düzensizlik yönetimindeki bilgi-ağ teknolojilerinin uygulaması	Üçüncü dalga - « Post — saharındaki her tür klasik olmayan Jeopolitik »

Sonuç

Modern dünyada devletlerin jeopolitik isteklerinin rotası askeri-coğrafi açıdan ekonomik, finansal ve bilişim alanlarına doğru; son zamanlarda ise uluslararası sahnede etki yaratmak ve liderlik elde etmek için dünya politikasındaki aktörlerin mücadelesinde dini-kültürel alanlara doğru bir yönelim söz konusudur. Sosyoloji jeopolitik alanda önemli bir etken hâline gelmiştir. Bu durum “Arap Baharı” olgusu ve bunun sonucunda radikal İslamın Ortadoğu siyasi alanına yayılmasıyla örneklenmiştir. Bu ise siyaset ve bilişim teknolojilerinin kullanımıyla liderlik elde etmek ve etki yaratmak için siyasi aktörler arasındaki mücadelenin arka planında gerçekleşmek-

tedir. Bugünlerde askeri stratejiler yerini ideolojik mitler ve psikolojik teknolojiler maskesi altında halktan saklanan “Dolaylı Eylemler” ve “Yumuşak Güç” stratejilerine bırakmaktadır. Modern silahların potansiyel bir büyük yıkıma uğramasıyla birlikte savaş kabul edilemez bir lüks hâlini almıştır. Dolayısıyla dünya politikasındaki başlıca önem ele geçirilmiş topraklardaki değerli kaynakların birikimine atanmıştır. Bunlar ise daha sonra zafer sahibi tarafından kullanılacak doğal, ekonomik ve insani kaynaklardır. Küreselleşme; modern toplumda özel değerlerin bilişim, ekonomi ve finans alanlarında temsil edildiğini ve böylece güç kullanmadan, askeri olmayan yöntemlerle tüm ülkelerin kaynaklarına erişim sağlanılabildiğini göstermiştir.

DİPNOTLAR

- 1 Collins R. Socially Unrecognized Cumulating // American Sociologist, 1999.
- 2 V.S. Stepin Scientific Knowledge and Values of Industrial Civilization. Problems of Philosophy, № 10, 1989, p. 3-18; VS Stepin Formation of Norms and Ideals Postnonclassical Science. // Problems of Methodology Postnonclassical Science. Moscow, 1992, p.15.
- 3 S. Karaganov World: Deepening Chaos. Rossiyskaya Gazeta, № 5571 (195), 07.09.2011.
- 4 V. Karjakin Classical and Nonclassical Postnonclassical Geopolitics: The Criteria of Similarity and Distinction. Bulletin of Analysts. № 4 (46), 2001, p.
- 5 S. Mann Chaos Theory and Strategy.
- 6 A. Toffler, The Third Wave. Moscow: AST. 2010. p.784.
- 7 V. Karjakin Contemporary Geopolitical Dynamics of the Middle East. - Moscow: IG Frontier, 2010, 352 p.; Karjakin V. Geopolitical Dynamics as a Tool for Studies of Trends and Scenarios of Global Development // Strategic Stability. № 4 (53), 2010; Karjakin V. The Methodology of the Current Geopolitical Dynamics // Public Service. № 1 (69), January-March 2011, Karjakin V. The Methodology of the Current Geopolitical Dynamics // Regional Studies № 3 (33), 2011.
- 8 T. Kuhn, The Structure of Scientific Revolutions. Moscow: AST. 2009, p.317
- 9 Mukhaev R.T. Geopolitics. Textbook. 3rd ed. Moscow: UNITY-DANA, 2011, p.28.
- 10 A. Senshin The Evolution of the Geopolitical Paradigm in Transforming the World. // Proceedings of the Ural State University. 2007. № 48. p.49-62.
- 11 A. Senshin The Evolution of the Geopolitical Paradigm in Transforming the World.. // Proceedings of the Ural State University. 2007. № 48. p.49-62.
- 12 Gray C. Geopolitics of the Nuclear Era: Heartland, Rimland and the Technological Revolution. N.Y. 1977. p. 5; Geopolitics of Superpower. N.Y. 1990. p. 4
- 13 Brzezinski, The Grand Chessboard. New York: 1998. p.368
- 14 A. Dugin Foundations of Geopolitics. Geopolitical Future of Russia. New York: 1999. p.171;

ORSAM RAPORLARI

ORSAM Rapor No: 1 Mart 2009 Deniz Haydutluğu ile Mücadele ve Türkiye'nin Konumu: Somali Örneği (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 13 Şubat 2010 7 Mart 2010 Irak Seçimleri Öncesi Şii Kökenli Parti ve Seçmenlerin Politik Davranışlarının Analizi (Tr)	ORSAM Rapor No: 24 Ocak 2011 Kuveyt Emirliği: Savaş ve Barış Arasındaki El Sabah İktidar ve Türkiye ile İlişkiler (Tr)	ORSAM Rapor No: 36 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 1 Mart 2011 Eu's Water Framework Directive Implementation in Turkey: The Draft National Implementation Plan (Eng)
ORSAM Rapor No: 2 Nisan 2009 60. Yılında Nato ve Türkiye (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 14 Şubat 2010 Seçim Öncesi Irak'ta Siyasal Durum ve Seçime İlişkin Beklentiler (Tr)	ORSAM Rapor No: 25 Ocak 2011 Hukuki ve Siyasi Yönleriyle Güvenlik Konseyi'nin Iran Ambargosu (Tr)	ORSAM Rapor No: 37 Mart 2011 Tunus Halk Devrimi ve Sonrası (Tr)
ORSAM Rapor No: 3 Mayıs 2009 Irak'ın Kilit Noktası: Telafer (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 15 Mart 2010 Orsam Heyetinin 7 Mart 2010 Irak Seçimlerine İlişkin Gözlem Raporu (Tr)	ORSAM Rapor No: 26 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 5 Şubat 2011 Kırgızistan'da Son Gelişmeler: Dün, Bugün, Yarın (Tr - Rus)	ORSAM Rapor No: 38 Mart 2011 Libya Savaşı, Uluslararası Müdahale ve Türkiye (Tr)
ORSAM Rapor No: 4 Temmuz 2009 2009 Lübnan Seçimleri: Kazananlar, Kaybedenler ve Türkiye (Tr)	ORSAM Rapor No: 16 Nisan 2010 Oman Sultanlığı: Arap Yarımadasında Geleneksel ile Modernite Arasında Bir Ülke (Tr)	ORSAM Rapor No: 27 Şubat 2011 Mısır Devriminin Ayak Sesleri: Bir Devrin Sonu mu? (Tr)	ORSAM Rapor No: 39 Mart 2011 Tarihten Günümüze Libya (Tr)
ORSAM Rapor No: 5 Ağustos 2009 Türkiye-Lübnan İlişkileri: Lübnanlı Dinsel ve Mezhepsel Grupların Türkiye Algılaması (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 17 Nisan 2010 7 Mart 2010 Irak Parlamento Seçim Sonuçlarının ve Yeni Siyasal Denklemin Değerlendirilmesi (Tr)	ORSAM Rapor No: 28 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 6 Şubat 2011 Uluslararası Deniz Hukukunda Kıyı Devletlerinin Gemilere El Koyma Yetkisinin Sınırları: Gürcistan'ın Karadeniz'de Seyreden Gemilere El Koyması (Tr)	ORSAM Rapor No: 40 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 2 Mart 2011 İklim Değişiminin Güvenlik Boyutu ve Ortadoğu'ya Etkileri (Tr)
ORSAM Rapor No: 6 Kasım 2009 Tuzhurmatu Türkmenleri: Bir Başarı Hikayesi (Tr - Eng - Ar)	ORSAM Rapor No: 18 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 3 Mayıs 2010 Komşuluktan Stratejik İşbirliğine: Türk-Rus İlişkileri (Tr - Rus)	ORSAM Rapor No: 29 Şubat 2011 Tunus Halk Devrimi ve Türkiye Deneyimi (Tr)	ORSAM Rapor No: 41 Mart 2011 Karikatürlerin Dilinden Irak'ı Anlamak-1 (Tr)
ORSAM Rapor No: 7 Kasım 2009 Unutulmuş Türkmen Diyarı: Diyala (Tr - Eng - Ar)	ORSAM Rapor No: 19 Eylül 2010 Türkiye'ye Yönelik Türkmen Göçü ve Türkiye'deki Türkmen Varlığı (Tr)	ORSAM Rapor No: 30 Şubat 2011 Kerkük'te Mülk Anlaşmazlıkları: Saha Araştırmasına Dayalı Bir Çalışma (Tr)	ORSAM Rapor No: 42 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 3 Nisan 2011 Nil Nehri Havzasının Hidropolitik Tarihi ve Son Gelişmeler (Tr)
ORSAM Rapor No: 8 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 1 Aralık 2009 Karadeniz'in Bütünleşmesi İçin Abhazya (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 20 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 4 Ekim 2010 Kırgızistan'da Mevcut Durum, İktidar Değişiminin Nedenleri ve Kısa Vadeli Öngörüler (Tr)	ORSAM Rapor No: 31 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 7 Mart 2011 Afganistan ve Pakistan'da Yaşanan Gelişmeler ve Uluslararası Güvenliğe Etkileri (Tr)	ORSAM Rapor No: 43 Nisan 2011 Kuzey Irak'ın Sosyal-Siyasal Yapısı ve Kürt Bölgesel Yönetimi'nin Türkiye ile İlişkileri (Tr)
ORSAM Rapor No: 9 Ocak 2010 Yemen Sorunu: Bölgesel Savaş Doğru mu? (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 21 Kasım 2010 Irak'tan İrağa: 2003 Sonrası Irak'tan Komşu Ükelere ve Türkiye'ye Yönelik Göçler (Tr)	ORSAM Rapor No: 32 Mart 2011 Suudi Arabistan'da Şii Muhalefet Sorunu ve Etkileri (Tr)	ORSAM Rapor No: 44 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 4 Nisan 2011 Meriç Nehri Havzası Su Yönetimi'nde "Uluslararası İşbirliği" Zorunluluğu (Tr)
ORSAM Rapor No: 10 Yemen İç Savaşı: İktidar Mücadelesi, Bölgesel Etkiler ve Türkiye ile İlişkiler (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 22 Ocak 2011 Türkiye-Yemen İlişkileri ve Yemen'deki Türkiye Algısı (Tr - Eng - Ar)	ORSAM Rapor No: 33 Mart 2011 Irak'ta Türkmen Varlığı (Tr)	ORSAM Rapor No: 45 Nisan 2011 Suriye'de Demokrasi mi İç Savaş mı? : Toplumsal-Siyasal Yapı, Değişim Senaryoları ve Sürecin Türkiye'ye Etkisi (Tr)
ORSAM Rapor No: 11 Şubat 2010 Unutulan Türkler: Lübnan'da Türk Varlığı (Tr - Eng - Ar)	ORSAM Rapor No: 23 Ocak 2011 Katar-İrak-Türkiye-Avrupa Doğal Gaz Boru Hattı Projesi Mümkün mü? (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 34 Mart 2011 Irak'ta Türkmen Basını (Tr - Ar)	ORSAM Rapor No: 46 Mayıs 2011 Suriye'de İktidar Mücadelesi, Uluslararası Toplumun Tepkisi ve Türkiye'nin Konumu (Tr)
ORSAM Rapor No: 12 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 2 Şubat 2010 Rusya Federasyonu'nun Bakışı: Irak Faktörünün Türkiye'nin Ortadoğu Politikasına Etkisi (1990-2008) (Tr - Rus)			

- ORSAM Rapor No: 47
ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 5
Mayıs 2011
Türkiye-Suriye İlişkileri: Sınırdaşan Sularda Örnek İşbirliği Olarak Ası Dostluk Barajı (Tr)
- ORSAM Rapor No: 48
Mayıs 2011
Orsam Söyleşileri - 2
Iraklı Araplar, Azınlıklar ve Akademisyenler-1 (Tr)
- ORSAM Rapor No: 49
Mayıs 2011
Orsam Söyleşileri - 2
Irak Türkmenleri-1 (Tr)
- ORSAM Rapor No: 50
Mayıs 2011
Orsam Söyleşileri - 3
Iraklı Kürt Yetkililer, Akademisyenler ve Gazeteciler-1 (Tr)
- ORSAM Rapor No: 51
BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 8
Mayıs 2011
75. Yılında Montrö Boğazlar Sözleşmesi
Karadeniz'in Değişen Jeopolitiği Çerçevesinde (Tr)
- ORSAM Rapor No: 52
BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 9
Mayıs 2011
Afganistan ve Bölgesel Güvenlik (Ortadoğu, Orta ve Güney Asya, Rusya Federasyonu) (Tr - Rus)
- ORSAM Rapor No: 53
Mayıs 2011
Madagaskar: Bağımsızlığın 50. Yılında Kazanımlar, Kaçan Fırsatlar ve Türkiye ile İlişkiler (Tr)
- ORSAM Rapor No: 54
Mayıs 2011
Iraklı Grupların Temel Siyasi Sorunlara Bakışı ve Türkiye ile İlişkiler: Saha Araştırmasına Dayalı Bir Çalışma (Tr)
- ORSAM Rapor No: 55
Haziran 2011
Suriye Muhalefeti'nin Antalya Toplantısı:
Sonuçlar, Temel Sorunlara Bakış ve Türkiye'den Beklentiler (Tr)
- ORSAM Rapor No: 56
Haziran 2011
Seçimler ve Ak Parti'nin Tecrübesi (Tr - Ar)
- ORSAM Rapor No: 57
Haziran 2011
12 Haziran 2011 Türkiye Genel Seçimlerinin Ortadoğu Ülkelerindeki Yansımaları (Tr - Eng)
- ORSAM Rapor No: 58
Temmuz 2011
Karikatürlerin Dilinden 12 Haziran 2011 Türkiye Genel Seçimlerinin Ortadoğu'daki Yansımaları (Tr)
- ORSAM Rapor No: 59
Temmuz 2011
Karikatürlerin Dilinden Irak'ı Anlamak - 2 (Tr)
- ORSAM Rapor No: 60
ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 6
Temmuz 2011
Mekong Nehri Suları Üzerinde İşbirliği ve İhtilaf (Tr-Eng)
- ORSAM Rapor No: 61
Temmuz 2011
Antalya'da 1-2 Haziran 2011 Tarihlerinde Gerçekleşen "Suriye'de Değişim Konferansı"nın Tam Deşifresi (Tr - Eng)
- ORSAM Rapor No: 62
Ağustos 2011
Karikatürlerin Dilinden Irak'ı Anlamak - 3 (Tr)
- ORSAM Rapor No: 63
ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 7
Ağustos 2011
Görünmez Stratejik Kaynak: Sınırdaşan Yeraltı Suları (Tr)
- ORSAM Rapor No: 64
Ağustos 2011
AK Parti'nin 12 Haziran 2011 Genel Seçimlerindeki Zaferi (Tr - Ar)
- ORSAM Rapor No: 65
Ağustos 2011
Karikatürlerin Dilinden Arap Baharı - 1 (Tr)
- ORSAM Rapor No: 66
Ağustos 2011
Karikatürlerin Dilinden Libya İç Savaşı ve Uluslararası Müdahale - 1 (Tr)
- ORSAM Rapor No: 67
Ağustos 2011
Somali: Bir Ulusun Yok Oluşu ve Türkiye'nin İnsani Yardım Girişimi (Tr)
- ORSAM Rapor No: 68
Eylül 2011
Karikatürlerde Usame Bin Ladin Operasyonu ve Yankıları (Tr)
- ORSAM Rapor No: 69
Eylül 2011
Karikatürlerin Dilinden Irak'ı Anlamak - 4 (Tr)
- ORSAM Rapor No: 70
BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 10
Eylül 2011
XXI. Yüzyılda Rusya ve Türkiye'nin İran Politikaları (Tr - Rus)
- ORSAM Rapor No: 71
Eylül 2011
Gazze Sorunu: İsrail Ablukası, Uluslararası Hukuk, Palmer Raporu ve Türkiye'nin Yaklaşımı (Tr)
- ORSAM Rapor No: 72
Eylül 2011
Ortadoğu Ülkelerine Dair İstatistikler (Tr)
- ORSAM Rapor No: 73
BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 11
Ekim 2011
Anadolu Etki Alanı (Tr-Eng)
- ORSAM Rapor No: 74
BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 12
Ekim 2011
Ukraine in Regress: The Tymoshenko Trial (Eng)
- ORSAM Rapor No: 75
BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 13
Ekim 2011
Kazaklar ve Kazakistanlılar (Tr)
- ORSAM Rapor No: 76
BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 14
Ekim 2011
İtalya'da Unutulmuş Türk Varlığı: Moena Türkleri (Tr - It)
- ORSAM Rapor No: 77
Ekim 2011
ABD'nin Çekilmesinin Ardından Irak Politikasının Bölgesel, Küresel Etkileri ve Türkiye'ye Yansımaları (Tr)
- ORSAM Rapor No: 78
ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 8
Ekim 2011
Türkiye'de ve İsrail'de Yapay Sulak Alanlar ile Atıksu Arıtımı ve Atıksuyun Sulama Amaçlı Olarak Tekrar Kullanımı (Tr)
- ORSAM Rapor No: 79
Ekim 2011
Yaklaşan Seçim Öncesi Tunus'ta Siyasal Denklemler (Tr)
- ORSAM Rapor No: 80
Ekim 2011
Karikatürlerin Dilinden Irak'ı Anlamak - 5 (Tr)
- ORSAM Rapor No: 81
BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 15
Ekim 2011
Büyük Güçlerin Afganistan Politikaları (Tr-Eng)
- ORSAM Rapor No: 82
BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 16
Ekim 2011
Bölge Devletlerinin Perspektifinden Afganistan (Tr-Eng)
- ORSAM Rapor No: 83
Kasım 2011
Suriye'de Değişimin Ortaya Çıkardığı Toplum: Suriye Türkmenleri (Tr)
- ORSAM Rapor No: 84
ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 9
Kasım 2011
Somali'nin Açlık Felaketi: "Siyasi Kuraklık" mı Yoksa Doğal Afet mi? (Tr-Eng)
- ORSAM Rapor No: 85
Kasım 2011
Suriye Politik Kültüründe Tarihsel Pragmatizm, Beşar Esad Dönemi Suriye Dış Politikası ve Türkiye-Suriye İlişkileri (Tr)
- ORSAM Rapor No: 86
Kasım 2011
Geçmişten Günümüze Irak Türkmen Cephesi'nin Yapısı ve İdari Durumu (Tr)
- ORSAM Report No: 87
Kasım 2011
Turkmen in Iraq and Their Flight: A Demographic Question? (Eng)

ORSAM Rapor No: 88 Kasım 2011 Irak'ta Bektaşılık (Türkmenler – Şebekler – Kakailer) (Tr)	ORSAM Rapor No: 99 Ocak 2012 Türk Siyasal Partilerinin Hatay'daki Suriyeli Sığınmacılar Konusundaki Açıklamaları ve Hatay'daki Siyasi Parti Temsilcileri ile Hareketlerin Suriye Olaylarına Yaklaşımları (Mart-Aralık 2011) (Tr)	ORSAM Rapor No: 111 Mart 2012 Suriye Kürt Muhalefetine Eleştirel Bir Bakış (Tr)	ORSAM Rapor No: 121 Mayıs 2012 Musul'da Yerel Siyaset ve Irak Siyasetinde Yeni Dinamikler (Saha Çalışması) (Tr - Eng - Ger)
ORSAM Rapor No: 89 Kasım 2011 Değişim Sürecindeki Fas Monarşisi: Evrim mi? Devrim mi? (Tr)	ORSAM Rapor No: 100 Ocak 2012 Irak İstatistikleri (Tr)	ORSAM Rapor No: 112 Mart 2012 İran İslam Cumhuriyetinde Anayasal Sistem ve Siyasi Partiler (Tr)	ORSAM Rapor No: 122 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 15 Mayıs 2012 Irak'ta Su Kaynakları Yönetimi (Tr - Eng)
ORSAM Rapor No: 90 Kasım 2011 Arap Dünyasının İstisnai Krallığı: Yerel Aktörler ve Arap-İsrail Uyuşmazlığı Çerçevesinde Ürdün Krallığı'nın Demokratikleşme Deneyimleri (Tr-Eng)	ORSAM Rapor No: 101 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 11 Ocak 2012 Emniyetli İçme Suyu ve Sanitasyon Hakkı (Tr)	ORSAM Rapor No: 113 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 18 Nisan 2012 Mongolia: A Developing Democracy and a Magnet for Mining (Eng)	ORSAM Rapor No: 123 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 22 Haziran 2012 Küresel Göç ve Avrupa Birliği ile Türkiye'nin Göç Politikalarının Gelişimi (Tr)
ORSAM Rapor No: 91 Aralık 2011 Türkiye ve Arap Birliği'nin Suriye'ye Yaptırım Kararları ve Olası Sonuçları (Tr)	ORSAM Rapor No: 102 Ocak 2012 Irak Hangi Şartlarda, Nasıl Parçalanabilir?: En Kötüye Hazırlıklı Ölmek (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 114 Nisan 2012 Karikatürlerle Suriye Sorununu Anlamak - 8 (Tr)	ORSAM Rapor No: 124 Temmuz 2012 Türkiye Afrika'da: Eylem Planının Uygulanması ve Değerlendirme On Beş Yıl Sonra (Tr - Eng - Fr)
ORSAM Rapor No: 92 Aralık 2011 Irak'ta İhtilafı Bölgelerin Durumu (Tr)	ORSAM Rapor No: 103 Ocak 2012 Irak'ta Petrol Mücadelesi: Çok Uluslu Şirketler, Uluslararası Anlaşmalar ve Anayasal Tartışmaların Işığında Bir Analiz (Tr)	ORSAM Rapor No: 115 Nisan 2012 Suriye'de Güvenli Bölge Tartışmaları: Türkiye Açısından Riskler, Fırsatlar ve Senaryolar (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 125 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 23 Temmuz 2012 Rusya'nın Ortadoğu Politikası (Tr)
ORSAM Report No: 93 ORSAM Water Research Programme Report: 10 December 2011 Turkey and Wfd Harmonization: A Silent, But Significant Process (Eng)	ORSAM Rapor No: 104 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 12 Şubat 2012 Sınırşan Akiferler Hukuku Taslak Maddeleri Üzerine Bir Değerlendirme (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 116 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 14 Nisan 2012 Fayda Paylaşımı Kavramı, Teorik Altyapısı ve Pratik Yansımaları (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 126 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 16 Temmuz 2012 Yeni Çerçeve Su Kanunu'na Doğru: Su Kanunu Taslağı Üzerine Notlar (Tr)
ORSAM Rapor 94: Aralık 2011 Türkiye-Fransa Krizinde Algının Rolü: Fransızların Türkiye Algısı (Tr)	ORSAM Rapor No: 105 Şubat 2012 Irak Hukuk Mevzuatında Azınlıkların Siyasal Hakları (Tr)	ORSAM Rapor No: 117 Nisan 2012 Musul'a Yatırım Geleceği Yatırım Demektir (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 127 Ağustos 2012 Suriye'de Kürt Hareketleri (Tr)
ORSAM Rapor No: 95 Aralık 2012 Karikatürlerle Arap Baharı – 2 (Tr)	ORSAM Rapor No: 106 Şubat 2012 Irak Hukuk Mevzuatında Azınlıkların Siyasal Hakları (Tr)	ORSAM Rapor No: 118 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 19 Mayıs 2012 Ukrayna - Türkiye Ticari - Ekonomik Münasebetlerinin Analizi (Tr - Rus)	ORSAM Rapor No: 128 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 24 Eylül 2012 Günümüz Şartlarında Türkiye - Belarus Ekonomik Münasebetlerinin Gelişimi (Tr - Rus - Eng)
ORSAM Rapor No: 96 Aralık 2011 Karikatürlerin Dilinden Irak'ı Anlamak – 6 (Tr)	ORSAM Rapor No: 107 Şubat 2012 Uluslararası Hukuk ve Irak Anayasası Açısından Azınlıkların İnsan Hakları (Tr)	ORSAM Rapor No: 119 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 20 Mayıs 2012 Bölgesel Gelişimin Trend ve Senaryolarının Araştırılmasındaki Araç: Jeopolitik Dinamikler (Tr - Rus)	ORSAM Rapor No: 129 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 25 Eylül 2012 Belarus-Türkiye: Devletlerarası İşbirliğinin Pozitif Dinamikleri (Tr - Rus - Eng)
ORSAM Rapor No: 97 Ocak 2012 Karikatürlerin Dilinden Irak'ı Anlamak – 7 (Tr)	ORSAM Rapor No: 108 Şubat 2012 Ekonomik İşbirliği Teşkilatı'nın (EİT) Geleceği (Tr - Eng) ORSAM Rapor No: 109 Şubat 2012 Türkiye'nin Yükselişi ve "Bric" Bölgesi (İt)	ORSAM Rapor No: 120 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 21 Mayıs 2012 Kazakistan Siyasi Sisteminin Gelişimi: 2012 Parlamento Seçimleri (Tr)	ORSAM Rapor No: 130 Kasım 2012 Suriye Çerkesleri (Tr)
ORSAM Rapor No: 98 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 17 Ocak 2012 Kırgızistan'da Cumhurbaşkanlığı Seçimi ve Türkiye ile İlişkilerine Etkisi (Tr)	ORSAM Rapor No: 110 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 13 Mart 2012 İran'da Su Kaynakları ve Yönetimi (Tr)		ORSAM Rapor No: 131 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 26 Kasım 2012 "Üçüncü Dalga": Postmodernizmin Jeopolitiği (Tr - Eng)

AKADEMİK KADRO

Hasan Kanbolat	ORSAM Başkanı
Prof. Dr. Meliha Benli Altunışık	ODTÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Doç. Dr. Hasan Ali Karasar	ORSAM Danışmanı, The Black Sea International Koordinatörü - Bilkent Üniversitesi
Doç. Dr. Tank Oğuzlu	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Uluslararası Antalya Üniversitesi
Doç. Dr. Harun Öztürkler	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu Ekonomileri - Afyon Kocatepe Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet Şahin	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Gazi Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Doç. Dr. Özlem Tür	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - ODTÜ
Doç. Dr. İlyas Kemaloğlu (Kamalov)	ORSAM Danışmanı, Avrasya
Habib Hürmüzlü	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu
Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmen	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Ahi Evran Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Bayram Sinkaya	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü
Doç. Dr. Canat Mominkulov	ORSAM Uzmanı, Avrasya, El Farabi Kazak Milli Üniversitesi
Dr. Abdullah Alshamri	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - ORSAM Riyad Temsilcisi
Dr. Neslihan Kevser Çevik	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu
Elmira Cheremisova	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, St. Petersburg Üniversitesi
Dr. Didem Daniş	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Galatasaray Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü
Dr. Jale Nur Ece	ORSAM Danışmanı, Deniz Emniyeti ve Güvenliği
Dr. Yaşar Sarı	ORSAM Danışmanı, Avrasya - ORSAM Bışkek Temsilcisi, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniv. Öğretim Üyesi
Dr. Süreyya Yiğit	ORSAM Danışmanı, Avrasya
Av. Aslıhan Erbaş Açıkel	ORSAM Danışmanı, Enerji - Deniz Hukuku
Pınar Arıkan	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - ODTÜ Uluslararası İlişkiler Bölümü
Volkan Çakır	ORSAM Danışmanı, Afrika - ORSAM Antananarivo (Madagaskar) Temsilcisi
Bilgay Duman	ORSAM Uzmanı, Ortadoğu
Noyan Gürel	ORSAM İzmir Temsilcisi
Selen Tonkuş	ORSAM Erbil (Irak) Temsilcisi
Oytun Orhan	ORSAM Uzmanı, Ortadoğu
Sercan Doğan	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Nebahat Tanrıverdi	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Uğur Çil	ORSAM, Ortadoğu
Leyla Melike Koçgündüz	ORSAM, Ortadoğu & Projeler
Ufuk Döngel	ORSAM, Ortadoğu
Göknül Erbaş	ORSAM, Karadeniz
Aslı Değirmenci	ORSAM, Ortadoğu
Jubjana Vila	ORSAM, Ortadoğu
Mavjuda Akramova	ORSAM, Ortadoğu

ORSAM Su Araştırmaları Programı

Dr. Tuğba Evrim Maden	ORSAM Su Araştırmaları Programı Hidropolitik Uzmanı
Dr. Seyfi Kılıç	ORSAM Su Araştırmaları Programı Hidropolitik Uzmanı
Kamil Erdem Güler	ORSAM Su Araştırmaları Programı
Çağlayan Arslan	ORSAM Su Araştırmaları Programı

ORSAM DANIşMA KURULU

Dr. İsmet Abdülmecid	Irak Danıştayı Eski Başkanı
Prof. Dr. Hayati Aktaş	ORSAM Trabzon Temsilcisi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Prof. Dr. Ramazan Daurov	Rusya Bilimler Akademisi Doğu Çalışmaları Enstitüsü, Direktör Yardımcısı
Prof. Dr. Vitaly Naumkin	Rusya Bilimler Akademisi Doğu Çalışmaları Enstitüsü Direktörü
Dr. Abdullah Alshamri	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu
Hasan Alsancak	İhlas Holding CEO
Prof. Dr. Meliha Benli Altunışık	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Prof. Dr. Ahat Andican	Devlet Eski Bakanı, İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Dorayd A. Noori	Irak'ın Ankara Büyükelçiliği Kültür Müsteşanı Yardımcısı
Prof. Dr. Tayyar Ar	Uludağ Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Prof. Dr. Ali Arslan	İstanbul Üniversitesi, Tarih Bölümü
Büyükelçi Shaban Murati	Arnavutluk Uluslararası Çalışmalar Enstitüsü
Başar Ay	Türkiye Tekstil Sanayii İşveren Sendikası Genel Sekreteri
Hediye Levent	Gazeteci (Suriye)
Prof. Dr. Mustafa Aydın	Kadir Has Üniversitesi Rektörü
Doç. Dr. Ersel Aydınlı	Bilkent Üniversitesi Rektör Yardımcısı & Fulbright Genel Sekreteri
Yaşar Yakış	Büyükelçi, Dışışleri Eski Bakanı
Patrick Seale	Ortadoğu ve Suriye Uzmanı
Prof. Dr. Hüseyin Bağcı	ODTÜ, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Prof. Aftab Kamal Pasha	Hindistan Batı Asya Araştırmaları Merkezi Başkanı
İtir Bağdadı	İzmir Ekonomi Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler ve Avrupa Birliği Bölümü
Prof. Dr. İdris Bal	TBMM 24. Dönem Milletvekili
Yrd. Doç. Dr. Ersan Başar	Karadeniz Teknik Üniversitesi, Deniz Ulaştırma İşletme Mühendisliği Bölüm Başkanı
Dr. Sami Al Taqi	Orient Research Center Başkanı
Kemal Beyatlı	Irak Türkmen Basın Konseyi Başkanı
Barbaros Binicioğlu	Ortadoğu Danışmanı

Safarov Sayfullo Sadullaevich	Tacikistan Cumhurbaşkanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkan Yardımcısı
Prof. Dr. Ali Birinci	Polis Akademisi
Doç. Dr. Mustafa Budak	Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdür Yardımcısı
Doç. Dr. Hasan Canpolat	Milli Savunma Bakanlığı Danışmanı
E. Hava Orgeral Ergin Celasin	23. Hava Kuvvetleri Komutanı
Volkan Çakır	ORSAM Danışmanı, Afrika
Doç. Dr. Mitat Çelikpala	Kadir Has Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Çetiner Çetin	Gazeteci (Orta Doğu)
Prof. Dr. Gökhan Çetinsaya	YÖK Başkanı
Doç. Dr. Didem Daniş	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Galatasaray Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü
Prof. Dr. Volkan Ediger	İzmir Ekonomi Üniversitesi, Ekonomi Bölümü
Prof. Dr. Cezmi Eraslan	Başbakanlık Atatürk Araştırma Merkezi Başkanı
Prof. Dr. Çağrı Erhan	Ankara Üniversitesi, Avrupa Topulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü
Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmen	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Ahi Evran Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Dr. Amer Hasan Fayyadh	Bağdat Üniversitesi, Siyaset Bilimi Fakültesi Dekanı
Dr. Farhan Ahmad Nizami	Oxford Üniversitesi İslami Çalışmalar Merkezi Yöneticisi
Av. Aslıhan Erbaş Açıklı	ORSAM Danışmanı, Enerji - Deniz Hukuku
Cevat Gök Irak	El Fırat TV Türkiye Müdürü
Mete Göknel BOTAŞ	Eski Genel Müdürü
Osman Göksel	BTC ve NABUCCO Koordinatörü
Timur Göksel	Beyrut Amerikan Üniversitesi Öğretim Üyesi
Prof. Dr. Muhamad Al Hamdani	Irak'ın Ankara Büyükelçiliği Kültür Müsteşarı
Numan Hazar	Emekli Büyükelçi
Habib Hüzmüzlü	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu
Doç. Dr. Pınar İpek	Bilkent Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Dr. Tuğrul İsmail	TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Prof. Dr. Alexandr Koleşnikov	Rusya Federasyonu, Diplomat
Doç. Dr. İlyas Kemaloğlu (Kamalov)	ORSAM Danışmanı, Avrasya
Doç. Dr. Hasan Ali Karasar	ORSAM Danışmanı, The Black Sea International Koordinatörü Bilkent Üniversitesi
Doç. Dr. Şenol Kantarcı	Kırıkkale Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Selçuk Karaçay	Vodofone Genel Müdür Yardımcısı
Doç. Dr. Nilüfer Karacasulu	Dokuz Eylül Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Prof. Dr. M. Lütfullah Karaman	Fatih Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Doç. Dr. Şaban Kardeş	TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Doç. Dr. Elif Hatun Kılıçbeyli	Çukurova Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Prof. Dr. Aleksandr Knyazev	Rus-Slav Üniversitesi (Bişkek)
Prof. Dr. Erol Kurubaş	Kırıkkale Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Prof. Dr. Talip Küçükcan	Marmara Üniversitesi, Ortadoğu Araştırmaları Enstitüsü Müdürü
Arslan Kaya	KPMG, Yeminli Mali Müşavir
Dr. Hicran Kazancı	Irak Türkmen Cephesi Türkiye Temsilcisi
İzzettin Kerküklü	Kerkük Vakfı Başkanı
Prof. Dr. Mustafa Kibaroğlu	Okan Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Dr. Max Georg Meier	Hanns Seidel Vakfı Proje Müdürü (Bişkek)
Prof. Dr. Mosa Aziz	Al Mosawa Bağdat Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Mahir Nakip	Erciyes Üniversitesi İİBF Öğretim Üyesi
Doç. Dr. Tarık Oğuzlu	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Uluslararası Antalya Üniversitesi
Prof. Dr. Çınar Özen	Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü
Murat Özçelik	Büyükelçi
Muhammed Nurettin	Beyrut Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanı
Doç. Dr. Harun Öztürkler	ORSAM Ortadoğu Ekonomileri Danışmanı, Afyon Kocatepe Üniversitesi
Dr. Bahadır Pehlivan Türk	TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Prof. Dr. Victor Panin	Pyatigorsk Üniversitesi (Pyatigorsk, Rusya Federasyonu)
Doç. Dr. Fırat Purtaş	Gazi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü, TÜRKSOY Genel Sekreter Yardımcısı
Prof. Dr. Suphi Saatçi	Kerkük Vakfı Genel Sekreteri
Doç. Dr. Yaşar Sarı	ORSAM Danışmanı, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniv. Öğretim Üyesi
Ersan Sarıkaya	Türkmeneli TV (Kerkük, Irak)
Yrd. Doç. Dr. Bayram Sinkaya	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü
Doç. Dr. İbrahim Sirkeci	Regent's College (Londra, Birleşik Krallık)
Dr. Aleksandr Sotnichenko	St. Petersburg Üniversitesi (Rusya Federasyonu)
Zaher Sultan	Lübnan Türk Cemiyeti Başkanı
Dr. Irina Svistunova	Rusya Strateji Araştırmaları Merkezi, Türkiye-Ortadoğu Araştırmaları Masası Uzmanı
Doç. Dr. Mehmet Şahin	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Gazi Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Prof. Dr. Türel Yılmaz Şahin	Gazi Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Mehmet Şüküroğlu	Enerji Uzmanı
Doç. Dr. Oktay Tannısever	ODTÜ, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Prof. Dr. Erol Taymaz	ODTÜ, Kuzey Kıbrıs Kampusu Rektör Yardımcısı
Prof. Dr. Sabri Tekir	İzmir Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dekanı
Dr. Gönül Tol	Middle East Institute Türkiye Çalışmaları Direktörü
Doç. Dr. Özlem Tür	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, ODTÜ, Uluslararası İlişkiler Bölümü
M. Ragıp Vural	2023 Dergisi Yayın Koordinatörü
Dr. Ermanno Visintainer	Vox Populi Direktörü (Roma, İtalya)
Dr. Umur Uzer	İstanbul Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri
Prof. Dr. Vatanyar Yagya	St. Petersburg Şehir Parlamentosu Milletvekili, St. Petersburg Üniversitesi (Rusya Federasyonu)
Dr. Süreyya Yiğit	ORSAM Avrasya Danışmanı

ORTADOĞU ETÜTLERİ YAYIN KURULU

Meliha Benli Altunışık	ODTÜ
Bülent Aras	Dışişleri Bakanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanı
Tayyar An	Uludağ Üniversitesi
İlker Aytürk	Bilkent Üniversitesi
Recep Boztemur	ODTÜ
Katerina Dalacoura	Londra Ekonomi Üniversitesi (Birleşik Krallık)
F. Gregory Gause	Vermont Üniversitesi (ABD)
Fawaz Gerges	Londra Ekonomi Üniversitesi (Birleşik Krallık)
Ahmet K. Han	Kadir Has Üniversitesi
Raymond Hinnebusch	St. Andrews Üniversitesi (Birleşik Krallık)
Rosemary Hollis	City Üniversitesi (Birleşik Krallık)
Bahgat Korany	Durham Üniversitesi (Birleşik Krallık)
Peter Mandaville	George Mason Üniversitesi (ABD)
Emma Murphy	Durham Üniversitesi (Birleşik Krallık)

ORTADOĞU ANALİZ YAYIN KURULU

Prof. Dr. Meliha Benli Altunışık	ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Hasan Kanbolat	ORSAM Başkanı
Doç. Dr. Hasan Ali Karasar	Bilkent Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmen	ORSAM Danışmanı, Ahi Evran Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı

THE BLACK SEA INTERNATIONAL

ORTADOĞU STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

MithatpaŐa Caddesi 46/4 Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 430 26 09 Fax: 0 (312) 430 39 48
www.orsam.org.tr, orsam@orsam.org.tr
www.blacksea.org.tr, blacksea@blacksea.org.tr